

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy e Lap szellemi részét illető czikkok, mint az előfizetési pénzek a „Köznyelvelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendőik.

A STÁTUSGYŰLÉS.

— *Szeptember 23-án délelőtti ülés folytatása.* —
(Vége).

Tárgyalás alá vétetik az igazgató- és éves jelentésének tizenhatszodik pontja, mely így szól:

XVIII. A k.-fehérvári finővelde majorkertjének eladása.

Tekintettel arra, hogy a károly-fehérvári rom. ka h. finőveldehez tartozó várréti majorkert a helyi fekvésnél fogva, s az épületek gyenge állapota miatt kellek nem hasznosítható s kezelése is a finőveldei épülettől való távolsága miatt sok nehézségekkel jár, — tekintettel különösen arra, hogy a majorkert nagy kiterjedésű palánkjának föntartása az évi jövedelmet csaknem teljesen fölemésztí, — tekintettel végül, hogy a majorkert 2 hold 351 ö. területe a katonai kincstárral — a mennyiben a kincstár tértulajdonos, a növelde pedig csak térhasznélvező és épülettulajdonos — megosztott tulajdon képez: erdélyi püspök ur ö nagyméltóságával egyetértőleg elhatároztuk, hogy ezen majorkertet a mélyen tszített statusgyűlés jóváhagyásának föntartása mellett eladjuk, s egyuttal az igazga óságot fölhatalmaztuk, hogy a szerződési pontokat — minthogy épen vevő is jelenkezzen — állapítsa meg és terjessze föl.

A szerződés **2000 frt** vételár mellett megkötöttvén, van szerencsénk az: most az eladás jóváhagyása végett azon tiszteletteljes megjegyzéssel bemutatni, hogy az intézeti igazgatóság urasításaink értelmében megkísérlteté előnyösebb vevőt keresni, de a 2000 frtnál magasabb ár mellett vevő nem találkozott.

A bizottság idevonatkozó véleménye:

A jelentés **XVIII-ik pontjában** elődott indokok alapján indítványozzuk a gyulafehérvári finővelde majorkertjének eladása felett 2000 frt vételárral megkötött szerződés jóváhagyását és a vételárnak az ösztöndíj alaphoz leendő csatolását.

— **Fábián Sándor** kanonok k.-fehérvári finőveldei igazgató fölfejtve azt, hogy a vezetése alatti finővelde újabb időben mintegy előzőnlík, mert ott az ellátás jobb és olcsóbb, mint a szállásokon; a finővelde pedig

nagyon szűk lett, nem fogadhatja be a jelentkezőket: indítványozza, hogy a vételár ne fektetessék az ösztöndíjalapba, hanem megadatva még a mellékhelyiség válttságdíjával fordíttassék nevezett finővelde kibővítésére.

— **Ávéd Jákó** partolja az indítványt annál inkább, miné szomorubb tapasztalatai vannak arra nézve, hogy a városon lakó ifjakat a várban lakó tanárok mennyire ellen nem őrizhetik; sőt kéri, hogy az igazgató-tanács is bizonyos összeg fölajánlásával járjon a kívánatos czél megvalósításához.

— **Püspök-elnök** ur ö nmlga színtén elfogadja az indítványt, de megjegyzi, hogy a melléképület válttságdíja a vállálapé, az ide nem fordítható; — a mi a kert vételára illeté, az, véleménye szerint, addig, míg a a kellő összegre növekedik takarékpénztáritag lenne kezelendő s azután a kívánt czélra fordítandó; indítványozó pedig nyújtson be erre nézve költségvetést és tervet.

— **Finály Henrik** úgy véli, hogy ezen vételárt nem szükség külön kezelni, az odacsatoltathatik az ösztöndíjalaphoz, kimondván a gyűlés elvileg, hogy azon összeg pótolva a szükségesekkel a nevezett finővelde kibővítésére fog fordítani.

— A gyűlés az indítványt a Finály-féle módosításal elfogadván a jelentést a többiben tudomásul veszi.

Tárgyalás alá vétetik az igazgatótanács éves jelentésének tizenkilencedik pontja, mely így hangzik:

XIX. A küküllővári és fajszi-uradalomra kebelezett praestatiók megváltása.

A kolozsvári két finővelde, a nagy-enyedi minoriták tárháza, és a beszterczei kegyes-rendiek s iskolájok javára a küküllővári és fajszi uradalomra kebelezett, s teleklönyvileg is biztosított évenkénti praestatiók megváltási tőkét, — előbbít a kolozsvári m. kir. alapítványi főpénztártól bekért, — utóbbiakat erdélyi püspök ur ö nagyméltósága által folyó márczius hó 4-én 801 sz. alatt hozzánk juttatott kimutatások számadatai alapján kiszámítottuk, az eredményt erdélyi püspök ur ö nagyméltóságával kölcsönösen megbeszéltük, s a nagyenyedi minorita-ház főnökének nyilatkozatát is tekintetbe véve abban

állapotunk meg, hogy az eddigi évi váltásdíjnak megfelelő tőkéhez még bizonyos összeg az adó s egyéb költségek fejében, melyeket eddig az uradalom hordozott, még folvendő lenne.

Ezen számítás szerint a kolozsvári két finővelde évi 1374 forint $87\frac{7}{10}$ kr. vagyis kerek számban 1375 frt átlagos összeg után — kapna 27,500 frt tőkét; ehez adva adó s egyéb költségek pótlása fejében 4100 frtot, kapna a két finővelde összesen 31,600 frt tőkét.

A nagy-enyedi minoriták társháza évi 206 frt $1\frac{11}{10}$ kr. vagyis kerek számban 206 frt. után 4120 forint ökét, ehez adva a minorita háztönök nyilatkozatában foglalt indokokból 1370 frtot, kapna a nagy-enyedi minoriták társháza összesen 5490 frt tőkét.

A beszerzei kegyes-rendiek társháza (mos rom. kath. lelkészi állomás) kapna 761 frt 37 kr. után kerek számban 15,227 frt tőkét, — ehez adva adó és egyéb költség pótlásául 2683 frtot, kapna a beszerzei lelkészi állomás összesen 17,910 frt tőkét. És így a három alapítványi váltásdíj tőke 55,000 frtban állapítható meg.

A mi már a tőke elhelyezését és kezelését illeti, erre nézve erdélyi püspök ur ő nagyméltóságával történt előleges megbeszélés alapján azon véleményünk van szerencsénk nyilvánítani, hogy legezelszerűbb lenne ezen tőkének ingatlan birtokba való fektetése, s a kérdésben forgó alapítványi járulékoknak így módon való biztosítása.

Méltóztassék ugy a megváltás tekintetében mint ennek esetén a tőke elhelyezését és kezelését illetőleg határozatot hozni.

A bizottság idevonatkozó véleménye:

A küllői és fajszi uradalma terhelő praestatiók megváltása tekintetében a megváltásnak a jelentés **XIX-ik pontjában** körülírt kezességvételét elfogadhatónak véljük, s a megváltási tőkének egyelőre az illető alapokhoz rendelvén, ki ün érése mellett leendő csatorolását indítványozzuk, — módjában lévén a statusgyűlésnek alkalom adtán e tőkének ingatlan vagyomba fektetése iránt annak idején intézkedni.

— A gyűlés a jelen est a bizottsági véleménnyel együtt vita nélkül tudomásul veszi.

— Ezután kiküldetik a radnóthi uradalom bérbeadását előkészítő öt tagu bizottság gr. Lázár Jenő, gróf Haller Jenő, Ugron Gábor, Zsigmond Dezső és Elekcs György személyeiben, melyhez járulnak Haller Rezső mint jogtanácsos és Macskásy Ferencz mint uradalmi biztos.

Tárgyalás alá vétetvén a kérvényezők ügye: a) gr. Bethlen Gábor apanagyfalusi birtokának eladására vonatkozó ajálata nem fogadtatik el; b) több községnek a miknazi iskola visszaállítása ügyében beadott folyamodványa az igazgatótanácshoz utasittatik tanulmányozás és jelentéstételt végett; c) a nagy-enyedi minorita-ház kérvénye a tanító érdekében ugyanily határozat alá esik; d) Daróczi János és Szigei István tanárok tizedéves pótlékot kérő folyamodványaira hozott elutasító határozata az igazgatótanácsnak helybenhagyatik.

— **Püspök-elnök** ur ő nmlga beteriesztvén a kepebizottságok munkálatait, kéri, hogy azok neki kiadassanak; ő tanulmányozni fogja az ügyet az igazgatótanácsal együtt és a véleményes jelentést a statusgyűlés elé fogja terjesztetni.

— A gyűlés ezen értelemben határoz.

— Ezután kiegészítetnek a bizottságok: a) az igazgatótanács évi jelentésének megvizsgálására kiküldött 15 tagu bizottságba kiegészítésül bevalaszatnak Ninger Ignác és Gál Lajos; b) a költségvetési bizottság kiegészítetik Benel János személyében; c) a tanügyi bizottság újból kiküldetett — Végre a 15-ös bizottság előadója, dr. Mohay Sándornak indokolt felszólalása folytán határoza ba ment, hogy az évi jelentés a statusgyűlés előtt 15 nappal szétküldendő s a bizottság ennek tárgyalása végett K. Fehérvárra hívandó össze. — A második és harmadik ülés jegyzőkönyveinek hitelesítésére Beke Antal, Fábrián Sándor, dr. Mohay Sándor és Avéd Jákó küldetnek ki.

— A tárgysorozat kimerítve lévén püspök ur ő nmlga megható szavakban mond köszönetet a megjelent tagoknak a meleg érdeklődésért és higgadt, komoly, tapintatos tárgyalásért s a püspöki áldását adván a jelenlévőkre a gyűlést lelkes éljenések között bezárja.

Népiskolai taneszközök az orsz. kiállításon.

Ami számos benyomásokról, melyek az orsz. kiállítás tanügyi csarnokában tett észleléseim alkalmával lelket oly kellemesen érintettek, igen sok mondani valóm volna. Tudva azonban azt, hogy t. pályatársaimnak részint a közvetlen szemlélet, részint pedig e pavillonról hozott számos leírások már is elegendő alkalmat nyújtottak arra nézve, hogy az ott kiállított tárgyakkal legalább is főbb vonásokban megismerkedhessenek, — jelen alkalmommal csakis egy néhány igen praktikusnak talált, egyszerű szerkezetű s így egy kis ügyszeretettel maga a tanító által is összeállítható taneszközzel o hajtok lehető leg-részletesebb ismertetést nyújtani.

Ilyennek tekintem én első sorban is Fábri János rimaszombati tanár eszközeit az érzékszervek gyakorlásához. (Az összes e célra szolgáló eszközök egy közös tartályban vannak elhelyezve.)

Tartalom:

I. A látás gyakorlásához: 52 szintábla, 8 csoportban; 120 mértani alak, 4 csoportban; 6 csomag a mennyiségre, 3 csoportban; 4 olvasótábla.

II. A hallás gyakorlásához: 8 üveglemez (0-c skála) 18 fémkörlap; 10 falemez; 6 szilánk.

III. A tapintás gyakorlásához: 8 tábla a fölület fokozatára; 5 tábla a domboruság észlelésére; 10 lemez a kiterjedés fokozatára; 20 drb. súly, két sorozatban, 4 db. a hőkülönbségre.

IV. Az izlés és szaglás gyakorlásához: 25 anyag az izlésre, 9 csoportban; 20 anyag a szaglásra, 7 csoportban.

Az izlés gyakorlásához szolgáló anyagok ezek: ke-

ményítő, tejszucker, répacukor, szőlőcukor, glicerin-ammoniak, keserű-só kálmuszgyökér, tarnicsgyökér, kvassia, borkő, ecet, citromsav, konyhasó, szalamiasó, salétrom, hamuszír, fahéj, anizsmag, szegfűbors, cseresav, timsó, fekete-mustár-mag, paprika, szikso, sodabicarbona.

A szaglás gyakorlásához meg ezek az anyagok használhatók, violagyökér, rezedalaj, rózsavíz, szerecsendió, szegfűszeg, kardomom-mag, benzoësav, ananisz-éter, pézsmá, valleriángyökér, körisbogár, faggyú, k. mfor, avaszír, köölaj, kénmáj, kreosot; foghagyma, assa foetida, mustárolaj, szalamiaszesz.

(Mindnégy rész kapható Fabri J. tanárnál, Rimaszombat, Gömör megye. Ara 20 ft.)

Kétséget sem szenved, hogy az imént föltüntetett eszközök alkalmazására főleg akkor kerül a sor, midőn a beszéd- és értelemgyakorlatoknak az érzékszerveket tárgyzó szakaszait dolgozzuk föl.

És én ez eszközöknek annál nagyobb fontosságot tulajdonítok, minél inkább megvagyok győződve az érzékszervek fejlesztésének gyakorlati szükségességéről. Vagy kérdelem: van e egyetlen életpálya, melyen pld. a látás érzékszervének magasabb fejlettsége kimondhatatlan anyagi haszonnal ne járna? . .

Pedig hány ember van olyan, ki még a két főszinről sem bír világos, határozott fogalommal! Nem is szótok az alak- és szagérzéknek főleg a falusi népnél lépten-nyomon észlelhető fejletlenségéről, mely ott az építkezés rendszertelenségében, itt meg a bűzhőd, teljesen iniciálát szobal levegőben oly eclatans kifejezést nyer. S ha a külföld műveltebb népeinél e tekintetben egészen eltérő viszonyokkal találkozunk, ugy ez csak arra való, hogy a népnevelés ez irányban is megtette kötelességét. Kövessük e példát s az eredmény fölemelő leend.

Jól tudom, hogy a legtöbb iskola anyagi viszonyai nem engedik meg Fabri költséges taneszközeinek beszerzését. Az ilyeneken segítsen magának a tanítónak ügyszeretete. Csak ez legyen meg s maga is összeállíthatja legalább is nagyjában. Hisz szerény nézetem szerint nem is okvetetlenül szükséges, hogy pld. a színérzék gyakorlásához teljesen 52 szintábrát, — az izlés és szaglás gyakorlásához meg föttétlen engedelmességgel 20—25 anyagot vegyünk igénybe. Ott a hét főszin és a szokottabb színvegyületek itt a közönségesebb, könnyen megszerezhető anyagok — korlátoltabb viszonyok között — teljesen elegendők arra nézve hogy a kitűzött czelnak szembe nezhessünk.

Szintén a beszéd- és értelemgyakorlatoknak fonalán jöhet alkalmazásba Dér Jozsef horgosi tanító időismertetője. Negyzetalakú lapot képez ez, melyen három kör látható. A közbelső kör az óraszám lapját ábrázolja, hátról forgatható óramutatókkal. Ha már most a tanító az óraszám lapját meg akarja ismertetni, most az egyik, majd a másik óraszámra viheti a mutatókat. Az ezen kívül eső kör szintén 12 részre van osztva, az év 12 hónapját ismertetendő, nem feledve megjelölni az egyes hónapokban foglalt napok számát sem. A legkülső kör 4 részre oszlik föl, mindenik körrész et egy évszakit jelöl, meg pedig ama hónapok mellé rajzolva, melyeket magában foglal.

Hogy egy ily taneszköznek, melyet vastag papírból

a tanító is elkészíthet, főleg ama iskolákban, melyek még faliorával sincsenek ellátva, igen-igen nagy hasznát vehetjük, azt ki-ki könnyen beathatja.

Az olvasókönyvek egyes realismereteket tárgyzó olvasmányai szintén megkövetelik, hogy a tanító a szükséges szemléltetési eszközökkel el legyen látva. Az e czélra szolgáló taneszközök sorában látjuk Kozocsa Tivadar képezdei tanár „állat-, növény- és gazdaságtani hármass gyűjtemény“-ét. Költséges volta miatt kezés iskola által levén megszerezhető, ismertetésébe sem bocsátkozhatom. Igen érdekesek a dobzsinai községi iskola által kiállított anyaggyűjtemények is, melyeknek egyike a vas föl dolgozási módját, másik meg a len és kender életani fejlődésüknek, földolgozási módjuknak különböző fokozataiban tárgyak a szemlélő elé. — Így pld. a len és kender most mint mag, majd kifejtődött, aztatott, tiló t, fésült és földolgozott alakban. Megbecsülhetetlen szemléltetési eszközök ezek tanításunk érdekessé tételére, valamint arra nézve is, hogy tanítványainkat rendszeres gondolkodásra szoktassuk, szókészletüket szaporítsuk. Ezeknek mintájára aztán szerezhetünk olvasókönyveink más tárgyú olvasmányai számára is gyűjteményeket, a nélkü, hogy azok valami nagy taradságunkba vagy épen penzünkbe kerüljenek.

Az elemi számtanításnak a tanügyi csarnokban szintén meg vannak a maga czélra vezető tanszerai. Többek közt ott látjuk Abrai Lajos aradi főreáliskolai tanár számoló tabláját. Ez fehér, függőleges vonalak által 4 részre van fölosztva.

Balról az egyesek, e mellett jobbramenőleg a tizesek, százások és az ezeresek rovata foglal helyet. Mindenik rovat több sorban 9 lyukkal van ellátva, melyekbe fehér fagombocskák illeszthetők. Tegyük föl már most, hogy a tanító egyik növendékével ki akarja kerestetni a számot: 325, ugy a gyermeknek a kezében levő fagombocskák egyikét az egyesek rovatában jobbramenőleg az 5-ik lyukba, másikat a tizeseken a 2-ik lyukba, a harmadikot meg a százásokon a 3-ik lyukba kell behelyeznie. Ily módon mindanegy alpműveletet, földolgozhatjuk a számolótablán. Érdekességét még az is emeli, hogy Abrai még a gyermekek számára is készített hasonló szerkezetű, könyvalakban összehajtható kis számolótablákat. Így aztán ugyanazon egy időben az egész osztályt lehet foglalkoztatni.

Egy ily egyszerű szerkezetű számolótablát pár krajczárnyi költséggel magunk is összeállíthatunk. Tegyük próbá veit. Hatha a népiskola e különben száraz tantárgyat a gyermekekre nézve élvezetessé, áldásthozóvá tehetők.

A törtszámok szemléltetését czélzó tanszerak sorában találjuk Kohlbauer Ferencz székely-udvarhelyi főreáliskolai tanár számológépét. Alakja teljesen hasonló orosz számológépeink alakjához. A legfelső sodronyon van egy ide-oda toltató fahenger, a többieken az egészek $\frac{1}{2}$ -ét $\frac{1}{3}$ -át stb jelölő fahengerek foglalnak helyet.

A törtszámok szemléltetését czélozzák Juhos Béla zilahi igazgatónak egy falitáblára rajzolt körei, valamint kivágott körcikkjei is, melyek most az egészet majd annak $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ stb. részeit tüntetik föl. Az én nézetem

szerint ezen egyszerű szemléltetési eszköz fölér akárme-lyik czifra taneszközzel.

Igen érdekesek az elemi földrajztanításhoz szolgáló taneszközök is. Magyarország egyes megyéit ábrázoló sikerültnél-sikerültebb térképek és domborműveken kívül figyelemreméltó Lévay Lajos „természetes és domborképezője.“ Szerkezete igen egyszerű. Képzelnünk magunk előtt egy asztalt, melynek lapjába üveg van metszve s mely homokkal be van hintve s magunk előtt látjuk Lévay „természetes és dombortér képezőjét.“ Most rajzol-
tassunk a homokba folyókat, helyezzünk rá falvakat és városokat jelölő kis kockácskákat, utakat jelölő halcsontcskákat, hegyeket ábrázoló kövecskéket s a gyermekek ket rávezetjük a térkép olvasásra, mely e szemléltetési eszköz nélkül különben oly sok időnkbe, fáradságunkba kerülne.

Nem kevésbé fontos Sproncz Dávid szétszedhető térképe is, mely Magyarországot ábrázolja.

Mint a térképolvasásra előkészítő eszközök megemlítendőik még ama rajzok is, melyek külön-külön darabokban a domb, hegy, hegység, folyó, folyam, ország- és vasutak stb. szemléltetését czélozzák.

S most mivel fejezhetném be jelen referációm egyé-
bel, mint ama óhajommal: vajha t. tanítótársaim meggyőződve a fönnebb ismertetett taneszközök czélyszerűségeiről, azokat mihamarább meghonosítanak iskoláikban! Hiss, alkoss, gyarapíts! — mond a költő. — kinek kellene e sokat jelentő mondást jobban szívébe vétni, mint a tanítónak, ha nem akarja magát továbbra is kitenni ama keserűségeknek, melyeket — czélravezető taneszközök hiányában — a tanítás sikerrelensége oly igen is bőven osztogat. **Spaller József.**

Kérdés

a népiskolai t. tanító urakhoz intézve.*)

A népiskola tantárgyai közül, melyik a legnehezebb gyermekekre és tanítóra nézve? És miért a legnehezebben kezelhető ama tárgy.

Egy tanító.

TÁRCZA.

Szemelvények

Fater Vitusnak Borgó Á. hoz írt leveleiből.

Közlő: Á. Gyúrfás.

(Folytatás.)

VI. Folyt. 14-18-ik levél. Ezen levelek közül a 14. és 15-ik Vitus bátyánkat úgy tüntetik fel, mint a humorisztikus és satirikus irodalomnak művelőjét, ki „bohó-

*) Jelen kérdés oly kéréssel küldetett! e hozzánk, hogy azt, mint az arra adandó válaszokat lapunkban közlőtegyük; mely kérésnek midőn a jelenkérdés közlésével eleget tenni sietünk, lapunk terét egyszersmind az arra adandó érdemleges válaszoknak is szívesen felajáljuk.

Szerk.

zatait“ olvasás végett legkivált barátjainak szánta. Ily-nemű termékekkel nem találkozunk ugyan jelen (14-15) leveleiben, hanem csak utalást és kérdezősködést, hogy „kedves tisztelendő jó urai kezeikhez kaptik-e bohóza-tait?“

Erről tanuskodik legalább a 14-dik levél (841. 10-II.) melyben így ír: „Kedves tisztelendő jó uram! Tudom, sok a dalguk, azért nem is akarok rendemmel szemetezni, vagy száraz komplementekkel lábatlankodni, hanem pislogó gyertyámnak a tartóba mindjárt beledőg-
lendő farkánál csak azt akarom ezen expressusnak szóval adandó válaszköböl megtudni: kapták-e először pos-tán küldött, másodsor tekintetes Borsné által — a regé-nyekkel együtt érdemes kezeikhez utasított bohózatai-mat? És min lenek felett, ha jövő héten kövér csütör-tökre hegedümmel, nyirettyümmel, pipámmal, kostököm-mel bemennék; biztathatóm-e szegény fejemet azon ma-gas reményvel, hogy ő excellentiájánál (Kovács Miklós) s önöknél nem lennek-e lármám-mal a kalmatlan tisztele-dő. Gyertyám tüstént elalszik, de tisztelete a siron túl is vrasztani fog P. Vitusnak.“ Kinek azonban érintett bohó-zatai nincsenek ezen levelek között.

15-k leveleiben ángáriája kérése után ismét irodalmi munkásságát előtüntető sorokra akadunk, midőn így ír: „Münchhaus-enről (olyan Tatár P.-féle író), s annak kicsa-pongó hazug kalandjairól véleményemet Tilch urnak (könyv-kiadó Kolosvárt) — a közelebbi postán juttat-tam.“ Majd ily bőjtös kívánságokkal vet bogot levele végére: „Adjon Isten önöknek a bőjtre sok halat, csikot, csigát, békát; néha pedig bőjtó jenek „mit Fischen und Fröschen, welche Kukuruz fressen.“ Őszintén kíván mindkét rendbelihez jó étvágyat igaz tisztelőjök P. V. 841. 11/III.

A 16. 17. és 18-ik levél szerint Vitus bátyáak már nem mint bohócz humorista, hanem széles körben kere-sett szónok gyanánt tűnik fel. Ezt igazolja legalább azon körülmény, mely szerint szamosújvári várnagy Rácz Péter 1842-ik év május 30-án tartandó egyveleges jellegű ünne-pélyre kath. szónokul Erdély sok jönevű papjai közül Vitust szemelte ki és hívta meg. Az erre vonatkozó részt törté-neti jellegénél fogva közlöm 1842. ápril 22-én írt leveléből: „a szamosújvári várkertben máj. 30-án egy sok ág-bogra terjedő ünnepélyt szándékozik Rácz P. tartani, mely-nek főtárgya leendő: a várkert posványos, mocsáros, ná-das tójának kiszáritása s az ő műipara által egynehány évek alatt most egy szép gyümölcsös kertté alakítása; — másodsor, minthogy ópen dicső fejedelmünk Ferdi-nand névnapjára esik az ünnepély, fel fog szen-teltetni annak pompásan metszett szobra is. Harmadsor: be lesz e szolemnitásba foglalva az akkorra készen álló, — Vitkay által festett — Urunknak a getszemáni kert-ben veritékező képe. Ezen kavar zavarmány egyik szó-nokjának engemet szólított fel úgy, hogy midőn lelépek a szópadról, nyomban kövessen a széki kálvinista esperes, s ennek a légben még el sem hangzó szavaihoz csatolja a maga beszédét a tordai ucitarius prédikátor s ha nem csalatkozom, talán még oláh papot is említett, ki a szent-séges zavart saját nyelvén befejezend: — de oltárszente-lestről, az itten koztünk ülő tekintetes Csipkés Albert urra

hivatkozom — még egy szóval sem volt említés. Én a várnagy urnak felszólítására akkor is tagadó választ adtam, s hogy ezen zavaros szereppel magamat meg ne bélyegezzem nemsokára a postán azt irtam: „Tessék a méltóságos urnak ezen ünnepélyt annak ajánlani, ki magát ezáltal nem terhelve, hanem megtszéltetve érzi.“ Ugy látszik Vitus nem igen rokonszenvezett Rácz várnagy urral, mert a szónokok által saját uri szenélyét számítá dicsertetni, mi azonban Vitusnak sem szándéka, sem kenyere nem vala. Emellett tanuskodnak szavai: „kérem lelkem szép úcsém, mentsen ki kegyes lelkifőpásztorom előtt ezen teher alól, mert sem a templomban, annál inkább künn a szabadban — ha Rácz uramnak kiemelő beszéddemmel olyan érdemcsillagot nyerhetnék is, mint egy debreczeni kalap — még sem prédikálhatok. 1842. 22/IV.

Ezen utóbbi sorok Vitusnak azon szép jellemvonását világítják előnkbe, hogy míg kerüli mások s önszemélye tömjénczését, hízélgést és öntetszélgeést, — másrészt kerül minden oly ünnepélyt, melyen való részvétel egy katolikus papnak se hideg se meleg egyházas érzületéről tenne tanúságot. Ily ünnepély vala pedig a fenti érintett ünnepélyesség is, három felkezet papjait együttes ténykedésre akarván Rácz uram venni!

Ezen komolyságok után frissitűl közlök egy verset is. Maga az irás nem a Vitusé ugyan, hanem a Dorgóé, de mert Dorgó a Vitus-féle irod. termékek indexében ezt is bejegyezte: azért kétségtelenül Vitustól származottnak kell tartanunk. Ezt követelik a nyelvezet, kidolgozás és azon kemény ostorozás is, melylyel — mint később látni fogjuk — Vitus nemzetünk elleneit sújtani szokta. Tartalma: hazafias; a banknóták bejötté miatt imigy kesereg benne:

„Szegény apám gyakran mondta

Mikor az ostorát fonta:

Hej fiam! hej nem érünk jót

M'óta drágán adják a sót.

Nem érünk jót a mióta

Bejött hozzánk a banknóta,

Mert nincs arany a hazába'

Mint befoly a sas gyomrába.

Számot ütnek egy kapezára,

Jó lesz a magyar számára;

Bolondnak jó fapénz is már,

Ha elveszti ugy sem nagy kár.

Szegény magyar! ásd a bérczet,

Hozd Bécsbe a drága érczet;

Majd kapsz érte sok rubintot —

Lengetegre vert forintot.

Szegény magyar a mig Bécsbe

Saját királyához lép be,

A sok hunczfut német strázsák

Mint a tolvajt megmottozzák.

Mindentelé nyomort látunk,

Ha panaszlunk, kékül hátunk ... ;

Igazság e honban nem volt

M'óta Mátyás király megholt.

E vers tartalmánál fogva az 50-es évek szomorú napjaira vallana inkább, de fenti levelek kapcsában fordulván elé, a kronologikus rend miatt itt közlém.

(Folyt. köv.)

KISSEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Egyleti élet.** Hogy mily életerős tanítói testülete van az udvarhely-eszécsi kerületnek és hogy e tanítói kar egy cseppel sem áll hátrább más kerületek tanítói karánál, mindenki meggyőződhetett azon gyűlés lefolyásából, mely mult hó 30 án tartatott Sz. Udvarhelytt a sz. Ferencziek házában. Látszik, hogy szellemileg haladunk s hogy a fennebbi ítéletet is ki merém mondani, erre kényszerített az igazság érzere. Tisztelettel e nélek kalapot különösen az ifjabb tanítói generatio előtt, mert a gyűlés folyamán arról győződöttünk meg, hogy ők jól felfegyverkezve lépnek a tanítás és nevelés színterére. Csak ne engednék a fegyvereket megrozslásodni! Ott voltak a gyűlésen: fűdő Jung-Cseke-Lajos főesperes, fűdő. Andrási József alesperes, ze elaki plébános elnök, fűdő. Péterfi József alesperes szentléleki plébános, Pap Lőrincz fenyédi, Opra Lajos karácsonfalvi lelkészek, a szent-ferenczrendi atyák, alólira és a tanító urak majdnem mindnyájan.

Szentmise után, mely alatt a tanító urak szép énekeket zengedeztek, elnök alesperes ur rövid, megkapó szavakban ecsetelte, miként a kath. nevelés-oktatás a legszentebb hivatás, maga Jézus Krisztus szentelte meg azt. Ő az eszménykép, és nem más valami torzalak, mely után az ifju nemzedéket alakíthatjuk, képezhetjük. Törekednünk kell előre — így szól — mert a világ rohamosan halad, nekünk sem szabad elmaradni. Meg kell mutatnunk azt, hogy tanítók, még pedig kath. tanítók vagyunk. Az elnök beszéde éjenzéssel fogadtatott.

Ezután felolvastatott a mult gyűlés jegyzőkönyve, mely észrevétel nélkül elfogadtatván, előadást tartottak: Salamon Márton máréfalvi, és Bakó Antal korondi tanítók; előbbi a nyugtatványt, utóbbi a nehézséget ismertették és tanították. Nagyon sok hozzászólás és bírálás után — mely a gyűlésnek élénkséget kölcsönzött — küldt, hogy Salamon Márton tanítása nem igen megnyugtató, a Bakó Antalé pedig nemesak hogy megnyugtató, de le is kötelező volt. Salamon Márton urtól az előzmények után többet vártunk, no de ugy hisszük saját iskolájában nem jön oly zavarba.

Elnök alesperes ur ezután felteszi e kérdést: mikép lehetne az egyes iskolákban a tantervet és órarendet ugy rendezni, hogy a tanítás lehető egyöntetűen mehessen? Ő maga dolgozott ki egyet, mit felmutatva, igéri, hogy szívesen közli az egyes tanító urakkal. Itt nagyon érdekes vita fejlődött ki, melyet fűdő Jung-Cseke Lajos ur döntött el azt mondván, ott van a nagyméltóságú püspöki kar által kiadott tanterv és órarend, készítsen minden tanító a körülményeknek megfelelő tanterv és órarendet; a tanító ön-maga legjobban tudhatja, mit és hogyan taníthat saját iskolájában.

Ezen vita eldöntése után elnök alesperes ur megköszönve saját és a jegyző nevében a bizalmat, kijelenti,

hogy átlásukról mindketten lemondanak. Kis idő múlva felát Bakó Antal tanító fölfektvén elnöklő alesperes urnak a tanítói kör megalapítása körül szerzett érdemeit, kéri, hogy vonja vissza lemondását, mire elnök ur kijelenti, hogy ha a tanítói kar bizalma irányában nem csökken, ha a tanítói kar vele vállvetve törekedik a czél elérésére elfogadja a bizalmat, ugy szintén a jegyző Mosonyi ur is. Most jöttek az indítványok. Ezek közül legérdekesebb és értéke-ebb a Bakó Antalé, ki indítványozza, hogy az, ki a tanítói gyűléseken tanít, tananyagát írásban is feldolgozva a gyűlésnek mutassa be s legyen kinevezve esetről-esetre egy külön bizottság, mely az így felmutatott dolgozatot is megbírálja. Ezen indítvány a főtiszt. főesperes ur ajálása után mint talpraesett indítvány elfogadtatott. Most jön a gyűlés egyik szép mozzanata. Andrási József alesperes ur ugyanis köszönetet mond a főtiszt. főesperes urnak azon szívességéért, hogy gyűlésünkön megje enni, szép ut mutatásokat adni méltóztott, kéri, hogy ezután se vonja meg jóindulatát irányunkban. Ezen szavakra dörgő „éljen“ hangzott fel. A ftdő főesperes ur pedig, hogy — mint mondá — jóindulatát és szeretetét a tanítói kar iránt tettel is megmutassa, egy aranyat tűz ki annak, a ki ezen kérdést: miképen lehet és kell a népiskolában a méterrendszert a gyermekekkel legkönnyebben megismertetni? — írásban a jövő gyűlésig kifejti. A gyűlés ftdőségének ezen tetteleg nyilvánított jóindulatát hálásan fogadta és megéljenezte. Ezután még Pap Lőrincz lelkész vett érzékeny szavakban búcsút a körtől, majd Opra Lajos karácsonfalvi lelkész fejeltve mily elszórtan vagyunk a különféle vallásfelekezetek között, a ka h. önérzet éb-esztésére hívja fel a tanító urakat, mire a gyűlés az „Isten áld meg a magyart“ és „Szózat“-ot elénekelve — eloszlott.

Részemről meg azt kívánom Istentől, adjon sok ily élvezetes és tanulságos tanítói gyűlést élünk! Október 7-én 1885.

Lengyelországi.

—**Vidéki levél.** Főtisztelendő szerkesztő ur! Engedje meg, hogy becses lapjában, a Csikmegyében alapított első ovodákról egyet-mást elmondhassak.

Korunk jelszava a haladás! E magasztos eszme előbbrevitelén dicsérendő szorgalommal működnek ma a különböző államok, az államokban, az egyletek, társulatok és a társadalomnak minden egyes tagja: ki ezen szép jelszó tiszta fogalmával bír. És hogy a magyar állam a tudomány, művészet, ipar stb. terén csakugyan halad: ezt országos kiállításink alkalmából, több külföldi tekintély elismerő nyilatkozata alapján — az öndicséret gyanúja nélkül — elmondhatjuk.

A családok községet, a községek járást, a járások megyét, a megyék pedig együttvé a államot alkotják, s minthogy a községek az állam kiegészítő részei az egyes községek haladása, haladás magára az államra.

Megértette ezt Gyergyó-Szt.-Miklós közönsége már a múltban, s örömmel sorakozott a haladás kibontott zászlója alá, hol példányszerűen működött; de érti ezt a jelenben is, hol a haladás érdekében tett fáradságait és áldozatait siker koronázza. Különösen sokat tett a népnevelés érdekében, s hogy itt megállapodást nem ismer: igazolják ezt a létesített ovodák.

Csergő Venczel tekkönyvvezető és közs. képviselő,

1884 év febr. 1-én az ovodák feállítására érdekében a képviselőtestülethez — egy az ovodák létesítésének módzatait magában foglaló indokolt javaslatot terjesztett be, melyet a képv. testület véleményadás végett egy 9-tagu bizottságnak adott ki.

A kiküldött bizottság az ügyet magáévé téve, ezen korszerű javaslatot a képv. testületnek elfogadásra ajánlotta, s így a nevezett hó 20-án kimondatott, hogy a községben három ovoda állíttatik fel u. m. egy állandó és két nyári ovoda. És az így testté lett.

Az ovoda bizottság elnök Benedek György, Ferenczy Károly pléb., Csergő Venczel, Ferenczy György, Hochschild Lajos, Ferenczy István közs. bíró és Genesi Alajos jegyző személyében megalakulván, működését megkezdte, alapszabályokat készített s az állandó ovodát a központban, a nyári ovodák egyikét a felszegi, — másikat pedig az alszegi népiskolában határozta felállítani.

Az állandó ovoda helyéül bold. eml. Fogarasy Mihály püsp. ur által alapított, „Leánynevelde“ két földszinti szobája szemeltetvén ki, ftdő Ferenczy Károly pléb. ur illetékes helyen az engedélyt, valamint egy okleveles ovónő kinevezését — az irtalmas nővérek tart. főnöknőjétől kieszközölte.

Megérkezvén az okleveles ovónő, 1884 okt. 1-én a központi ovoda megnyitott, hová 78, 2-6 éves ovandó adatott be, kik ftdő. Molnári Emerica társház-főnöknő főfelügyelete alatt, tiszt. Nagy Stephánia irtalmas nővér okleveles ovónő tapintatos, szorgalmas és önteláldozó ápolása mellett szerencsések voltak az első ovoda áldásaiban részesülni.

A nyílvános vizsgálat 1885 jun. 25-én tartott meg, melyen a szülők és érdeklődők oly nagy számban jelentek meg, hogy a nagy erem szűk volt azok befogadására.

Az eredmény valóban nagyszerű és fényesnek mondható: látni a szép rendet, hallani a bator elénk feleleteket, a szebb-zebb énekdarabokat és kis szavalkatokat: oly meglepő volt, hogy a közönség szemében örömkönyvek csillogtak s meglepetésüknek számtalanszor éjenzés és tapsviharban adtak kifejezést.

Hogy a felszegi és alszegi ovodákhoz megfelelő ovónők képeztessenek, a bizottság 5 frt. havi díj fizetés mellett pályázatot hirdetett, 12 nő pályázott, kik közül ötöt ápril 1-től egy havi próbaidőre felvett, a próbaidő eltelével 2-öt elbocsátott, 3-at pedig az állandó ovodában az okleveles ovónő által május hó végéig képeztetett: kik a bizottság előtt a vizsgát sikerrel letéve, a nyári ovodák vezetésére alkalmasaknak találtattak.

Ezen nők közül egy az alszegi, egy a felszegi ovodát vezette, egy pedig — ki az ovoda vezetésére szintén képességgel bír — alkalmazás nélkül van.

1885 jun. 1-én nyílt meg az alszegi és felszegi ovoda, melyekbe összesen 210 kisdéd adatott be, kiknek szülői vidaman láthatnak napi munkájukhoz, mert az ovodákban maradt övéik sorsa fölötti aggodalom munkájukban nem háboríthatá. A zárvizsgák a szülők és érdeklődők által zsufolásig telt nagyteremben mind két helyen sept. 27-én tartattak meg, hol az ovónők kicsinyeikkel együtt elismerést arattak.

A vizsgák végén ftdő Ferenczy Károly pléb. ur az ovodák hasznát, czélját és szükségességét megmagyarázva,

lejjekes szavakban buzdította a szülőket, hogy a kedvező alkalmat édes övéik érdekében felhasználni, szent és elengedhetlen kötelességüknek ismerjék. Az öröm és lelkesedés az ovodák iránt leirhatlan; és a költséget ki fedezi? . . . a költség pénzaira és pedig az állandó ovonő év-dija 320 frt. egy dajka fizetése havonként 10 frt. 320 frt. a nyári ovó-lák vezetői egyenkint 4 óra 100 frt. 200 frt. 2 dajka fizetése, havi 10 frt. 4 óra 80 frt. összesen: 720 frt. a berendezésen kivül.

Ovodáinknak jötevői is vannak, s e helyen is köszönetet mond Gyó.-Szt.-Miólós lakossága az országos ovó segélyező bizottságnak, a küldött 100 frt. segélyért, kedves kötelességének tartja továbbá tekintetes Lázár Menyhért ügyvéd ur 50 frt. adományáról hálásan emlékezni meg, kit több helybeli és vidéki jötekony és népnevelési egyeslet szerencsés pártoló vagy alapító tagjai közt tisztelhetni.

Ezen adományok a módosabb szülők által gyermekeik után befizetett 10 kr. heti díjakkal együtt egy állandó ovó udalap létesítése czéljából, takarékpénztárban rökésítetnek.

Az ovodák kiszámíthatlan hasznát a nevelésügyre fejtegetni, minthogy az, az igentiszteit olvasó közönség előtt teljesen ismeretes, fölöslegesnek tartom; de a helybeli képviselőtestület és előjárásnak hazias ügybuzgósága, áldozatkészsége és a haladás iránti meleg érdeklődéseért hálás köszönetet mondani kötelességemnek tartom s ohajtom, hogy e szép példa bár hasonló nemes tettekre buzdítaná a módosabb községek képviselő testuleit és előjáróit! *) Ugy legyen!

Gyergyó Szt.-Mikl. 1885 okt. 1-én

—r.—1.

— **Nyilvános köszönet.** „Uram szeretem a te háznak ékességét és dicsőségednek lakhelyé“ (Zsolt. 28. 8). Az Isten temploma ékességeért buzgalkodó királyi látnok ezen öröm éneke alált méltó viszhangra azok nemes szivein, kiknek buzgalma s áldozatkészsége folytán a s-köröspataki rom. kath. templom most már, hála Istennek oly állapotban van, hogy legalább e vidéken ritka párja. A magyar birodalom jövendő királynéja Stephania trónörökös é ő fensége 50 o. é forintot kegyeskedett Tarouca Sylva született gr. Kálnoky Helén főudvarmesternő által templomunk kicsinosítására küldeni. Sabran hercegné született Kálnoky Adél grófné Franciaországból 100 forintot ajándékozott. Templomunk folytonos patronusa Kálnoky Felix grófné szokásos templomi ajándékait jelen évben is folytatva igen válasz ékos piros csulával (cum appertinentibus) lepte meg az Úr hajlékát s 10 o. é frt. közünk időző nővére Coronini grófné született Beess Hanka bárónő 10 frt. édes anyjuk báró Beess Györgyné Slézia Royból 25 frt.. Bors báróné született Lázár Chorrie grófnő 5 frttal járultak Isten háza kiékesítéséhez. Az így begyűlt 200 o. é. forinton lőn az idők viszontagságai által megviselt templomunk egészen, drap színre mint alakra kifestve, az oszlopok s boltív mélyedések márványfehérre, az oszlopok felső részei és az ívezet elegans bor-

*) Czikkiró ezen óhaját mi is ismételve annál inkább magunkévá tesszük, minél inkább szívünkön fekszik ezen intézményt minél szélesebb körben megismertetni, megkedveltetni és realizálva láthatni. Szerk. —

durókkal és csinos rosettel díszítve. Az így kiékesített templom falait nagy mértékben emeli azon izlésesen keretezett s bronsirozott va-gyertya tartókkal ellátott 14 kereszturi kép, mely a Sabran hercegné által ajándékozott 100 frtból Bécsből hozott és a Páti István által ajándékozott madonnakép. — Mi így léven a legkedvesebb kötelesség, de egyszersmind magam és hiveim mélyen érzett hálája vezeti tollamo, midőn nyilvánosságja hozom s adja ajkaimra a szót, midőn nagy beesü ajándékaikat forrón megköszönve kívánom és kérem az Istent, hogy magyar hazánk jövendőbeli áldott lokü királynéját s feleséges családját és a templomunk díszét nemes szívökön viselő urhölgyeket minden kegyelmének teljével áldja s legjobb szívök kívánalma szerinti boldogsággal jutalmazza meg.

S.-Köröspatak, 1885. október hó 18

Király János,
rom. kath. lelkész.

IRODALOM.

— Megjelent: „**Haza és Külföld**“ Tudományos-pszépirodalmi, tanügyi, társadalmi és kritikai folyóirat. II. évf. 1. szám Szerkeszti és kiadja Thewrewk Arpád Budapesten. Tartalma: „Don Carlos“ Schillertől. (Tomor Ferencz). — Jelen írók iskolái tára. (Thewrewk Arpád). Grillparzer Ferencz nyilatkozatai Magyarországról. — Az arab nyelvből. (Komáromi S.) — Az egészségtan a középiskolában. (Thewrewk Arpád). — Lakianus. (Dr. Kraus Jakab). — Henricus Steph. verse Thukydidésre. (Thewrewk Arpád) Ariosto. (Thewrewk A.) Végzi! (Thewrewk A.) — Helyes indítvány. (Thewrewk A.) — Kritikai rovat. (Thewrewk A.) — Lecsapni. (Thewrewk A.) — Mi kiki élvezettel olvassuk e zamatos magyarsággal irt folyóiratot, meggyőződünk arról, hogy nem a guny fegyverével, — hanem a komoly tárgyilagossággal küzd Thewrewk Arpád mint szerkesztő és szerző (mert hisz a közlemények nagyobb részét ő írja) a magyar nyelv és irodalom ugynevezett „nagynevű“ és „hírnevű“ ellenségei ellen. Örömmel észleltük továbbá azt is, hogy e lap erkölcsi alapon nyugszik s hogy határozott ellensége a pornographianak Ezen állításunk nem szorult ugyan bizonyítékokra mindazonát idézzük a „Végre!“ című kis cikkekéből a következőket: „Végre!“ A magyar faj erkölcsét, izlését, jellemét, szellemét rontó pornographia elleni ismételt felszólalásunk. (I. a „Haza és Külföld“ első évfolyamának 9., 10., 12. számát és a „Magyar Allam“ augusztus 8. megjelent számában „A közönség köréből“ című és e mottóval: „El az alávalóság irodalmával!“ ellátott cikkünket) nem talált egészen siket fültre. A „Journal des Débats“ augusztus 29. megjelent száma ezt az öröndetes eseményt hirdeti: „Budapest városának tanácsa ma azt határozta, hogy törvényszék elé állit mindenki, a ki erkölcsrontó iratokat akár boltokban, akár az utcákon árul.“ — Eljenek mindazok, kik e határozatot hozták! — Ideje volt már! — A pornographia vakmerősége már türheteretlen! — Vagy képzelhető e nagyobb vakmerőség annál, hogy az országos kiállítás helyiségén nagy fal-reklame a „Pikás Lapok“ című kéjlapot a „egjobb“ (!!) illusztrált heti-lapnak hirdeti? — Hogyan

tudjuk a magyar főöntségnek e tév tevését annyi idő óta közönyösen nezni? — — Reméljük, hogy a fent közlött határozat a szemérmert névről sem ismerő magyar pornographiának végre valahára utját fogja állani, hogy moeskos területeit a boltokból s a nyilvános helyekről el fogja távolítani s ha egészen meg nem tudja, vagy meg nem akarja szüntetni, hát legalább a könyvkereskedés discret utjára fogja terelni s ez által a hetenkint megjelenő „utczabotrány“-nak elejét venni... Irodalmi üzekerkedés okozta utczabotrányokat nem szabad tűrni ott, a hol a morál-ra még adnak valamicskét.” — Előfizetési ára egész évre 1 frt 20 kr. félévre 60 kr. Ajáljuk olvasóink becses figyelmébe.

— **„Magyar nyomtatott munkák a XVI. és XVII. századból.”** Ismerteti Thewrewk Árpád. — Irodalmunkban nagy házagot tölt be e csinos kiállítású kis füzet.

— **XIII. Leo sz. Atyánk papi jubileuma ügyei.** Lelkünk mélyéből örvendünk, hogy a „szellemi zarandoklat“-ban résztvevők oly szép összeggel járulnak a birtokaitól megfosztott szentséges Atya fölségeléséhez.

— **„A kath. hitelesítés lapjai”** Képes havi közlöny. IV. évf. 7. füzet. Szerkeszti Nogely István Nagyváradon. E folyóirat 7. száma két és fél ivre terjed s igen érdekes tartalma nyolcz szép képpel van illusztrálva. — Előfizetési ára: évenként csak 3 frt.

— **„Képes missió-könyvtár a kath. nép számára.”** 2-ik füzet. Szerkeszti Nogely István Nagyváradon. A missió társulat tulajdona. Kivánjuk, hogy ezen életrevaló vállalat a lehe ő legnagyobb mérvben pároltassék.

— **„Havi Közlöny az elméleti és gyakorlati lelképásztorság köréből.”** VIII. évf. szeptemberi füzet. Szerkeszti Tokody Ödön. Kiadja a csanád-egyház-megyei nyomda Temesvárt. — Ara: egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Egyes füze 50 kr.

— **„Magyar háziasszony.”** Háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap. IV. évf. 40. szám. Szerkeszti Andrea. Kiadja Dr. Murányi Armin Bpsten. Ara egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Szolcsányi Gyula könyvárusnál Egerben megjelent és kapható: **István bácsi könyvesháza.** 1—5. füzet 85 kr. — 1. füzet: Majer J. A jó házigazda. Nép számára eltszabályú, III. kiadás 20 kr. — 2. füzet: Szulik József. Az etveszett nő. Népies elbeszélés 15 kr. — 3. füzet: Szulik József. A seprős János. Népies elbeszélés 20 kr. 4. füzet: Szulik J. Minden farsangnak megvan a maga bőjtje. A cigány gyermekek. Népies elbeszélés. 10 kr. — 5. füzet: Majer J. Ejzérségtan és életmentő tanácsok a nép számára. III. kiadás. 20 kr. — Mindegyik füzet külön is kapható.

— Irodalmi jelentés. Tekintettel arra, hogy Jirsikéle szentbeszédeimet még azután is, midőn a nyomtatott példányok regen elkelték, számosan keresték, eleinte azon szándékban voltam, hogy a munkát még egyszer kiadom. Azonban tekintetbe véve azon körülményt, hogy egy egyes szerző művének lefordítása többnyire azon hátránnyal jár, hogy a sok szentbeszéd egynemelyike, már csak az idevaló viszonyoknál fogva is, nem igen alkalmazható: elhatároztam magamban, hogy egy oly munkát fogok ha-

zánk szónokainak kiadni, mely igényt illetik minden tekintetben megfelel. A munka címe lesz: **„A külföldi szónokokai.”** E munka minden vasár- és ünnepnapra legalább két vagy három szentbeszéd fog tartalmazni, melyek idegen nyelvből lesznek magyarítva. Ismervén hazai körülményeinket, melyeknél fogva alig van oly szónoklati művünk, melynek minden egyes szentbeszéd megfeleljen az igényeknek, én azon leszek, hogy kiadandó munkámban minden szentbeszéd érdekes és alkalmazható, azonkívül jó beosztásánál nem különben logikai egymásutániságánál fogva könnyen emlékezetben tartható legyen. A munka egyes havi füzetekben fog megjelenni s megindulni é. deczember 15-én. Az első füzet az úlevi szentbeszédrel fogja kezdetét venni. Minden egyes füzet, hét nyolczadon iv. bérmenve szerküldve 60 kr. Támaszkodva azon szíves bizalomra, melyet a főtisztelendő lelkészkedő papság eddig is helyezett bennem, ezután is remélem becses bizalmukat megnyerhetni az által, hogy a kiadandó folyóiratot olvanna fogom igyekezni tenni, mely a vára-kozásnak minden irányban megfelelően. Egyelőre főlkérem a két haza szó okait, szíveskedjenek a megrendelésre nézve a öltörtnál jelentkezni, hogy magamat a nyomtatandó példányok számára nézve kellőleg tájékozhasam. Az előfizetés az egyes füzetek megjelenésekor történhetik. Előfizetni lehet intenciók váltása mellett is. A főtisztelendő lelkészkedő urak becses bizalmiba ajánlva legújabb vállalatomat, maradok kiváló tisztelttel. Kispesten 1885. szeptember 22. Ribényi Antal, a „Magy. Ka. h.” szerk.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **FIGYELMEZTETÉS.** Újból is kérve kérjük a társulat 1. tagjait úgy, mint lapunk 1. előfizetőit, hogy mindazok, kik akár a jelen, akár még a megelőző évből hátrálékban vannak, ebbeli kötelezettségeiknek minél előbb eleget tenni szíveskedjenek annálisinkább, mert miután az összes hátrálék már az 1000 frtot mesze túlhaladja, ha bár sajnálattal, de ki kell jelentenünk, hogy ellenkező esetben, daczára a nagylelkű anyagi segélynek, melyben társulatunkat püspök ur ő nagyméltósága szünetlenül részletlenül kegyeskedik, a lapot szükségkép be kell szüntetnünk, ha teljesen kiürített kasszánkat tetemes adóssággal is terhelnünk nem akarjuk.

— **Jótekonyság.** Püspök urunk ő nagyméltósága a túri rom. kath. ele mi népisko, a részére szükséges tűzifa beszerzésére magán pénztárából ez idén is husz (20) o. é. frtot méltóztatott legkegyelmesebben kiutalványozni; — mely áldott szokássá vált jótekonyságát ő excellentiájának, midőn főtisztelendőséged szíves engedelméből, e becses lapban is megköszönni erkölcsi kö elemisségem ismerem: egy idejűleg kívánom, hogy a Mindenható a kegyes Főpásztor pénztárát kifogyni soha se engedje, hanem azt a szűkölködők számára mindig tetézzé teletartsa! — Tur, 1885. okt. 22-én. P. Györffy Fidé, okl. tanító.

— **Halálozás.** Nt. Kovács Lajos nyugalmazott lelkész f. hó 8-án az Urban elhunyt. A boldogult 1808. jun. 14-én született és 1831. szept. 4-én szenteltetett áldozarrá; előbb k.-fehérvári tanár, aztán zalaörsvári káplán; 1838-ban tövisi plébános, 1839-ban zalathnai plébános és tanár; 1848-ban pedig lemhenyi plébános lett, mint ilyen lépett egy pár év előtt nyugalomba a sok terhes és lelkiismeretesen végzett munka után, melynek méltó jutalmát adja meg neki az igaz Biró! R. i. p! —

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp, lyc. nyomda (Sombory Sándor) gyorsajtóján, Gyulafehérvárt.